

Alerta, *fake*. Que no t'enganin!

2n d'ESO

1. Introducció

A continuació es presenten tot un seguit d'activitats pensades per alumnes de 2n curs de secundària amb l'objectiu de donar a conèixer el comerç just i l'alimentació saludable i equilibrada. Les activitats estan relacionades amb el currículum i contribueixen a assolir o consolidar les competències i els continguts de diferents assignatures.

En aquest cas, es parteix de l'anàlisi previ de les etiquetes dels productes alimentaris del seu berenar i s'expliquen els diferents aspectes que s'han de tenir en compte a l'hora de triar un producte o un altre. S'introdueixen els conceptes de Comerç Just i producte de proximitat. També s'explica el fenomen del greenwashing alimentari i es donen eines per procurar no caure en la trampa.

2. Objectius generals

- Aprendre a llegir les etiquetes dels productes alimentaris
- Conèixer els conceptes bàsics del Comerç Just
- Prendre consciència de la necessitat d'una dieta saludable i equilibrada
- Adquirir les eines per poder esquivar el greenwashing i la publicitat enganyosa

3. Correspondència amb el currículum

Les presents activitats estan relacionades amb els currículums establerts per la llei d'educació LOMQE per al 2n curs d'educació secundària, que es comprenen als Annexos del Decret 32/2014 de 18 de juliol, pel qual s'estableix el currículum de l'educació secundària a les Illes Balears.

A continuació es presenta la correspondència de continguts i competències:

Competències

- **Competència per aprendre a aprendre.** Llegir les etiquetes dels productes alimentaris de manera autònoma.
- **Competència de comunicació lingüística.** Comprensió lectora de les etiquetes dels productes: extreure la informació important
- **Competència social i cívica.** Entendre els valors del Comerç Just i la necessitat de fomentar-lo.
- **Sentit a la iniciativa i l'esperit emprenedor.** Formular l'etiqueta d'un producte ideal.

Assignatura: Educació Física

Bloc 1. La salut

- Alimentació i activitat física. Fonaments bàsics per planificar una dieta equilibrada. Valoració de l'alimentació com a factor decisiu en la salut personal.

Assignatura: Valors ètics

Bloc 5. Els valors ètics, el dret, la declaració universal dels drets humans i altres tractats internacionals sobre drets humans.

- Ètica, dret i justícia. Legalitat i legitimitat.
- La Declaració universal dels drets humans i el concepte de dignitat personal.
- Origen històric i importància dels drets de la dona i els drets dels infants.
- La defensa dels drets humans en el món actual. Problemes i reptes.

Assignatura: Geografia i Història

Bloc 2. L'espai humà

- Aprofitament i futur dels recursos naturals, Desenvolupament sostenible.
- Impacte mediambiental i aprofitament de recursos

4. Taula resum d'activitats

ABANS DEL TALLER (equip docent)	15 min
Activitat 1. Analitzam el nostre berenar	15 min
EL TALLER (Shikamoo)	55 min
Activitat 1. Presentació	5 min
Activitat 2. Què fa que un producte sigui millor que un altre?	15 min
Activitat 3. Bons hàbits de lectura: llegim les etiquetes	20 min
Activitat 4. Les ulleres del <i>greenwashing</i>	15 min
DESPRÉS DEL TALLER (equip docent)	20 min
Activitat 1. Un producte ideal	20 min

5. Descripció de les activitats

ABANS DEL TALLER (equip docent)

Temporització total: 15 minuts

Activitat 1. Analitzam el nostre berenar

CONCEPTES CLAU: informació nutricional, segells, país de producció, sostenibilitat

DESCRIPCIÓ GENERAL: A partir del que duguem per berenar, ens fixarem en

les etiquetes de diferents productes. Quina informació en podem extreure?

AGRUPACIÓ: Grups de 4 o 5 alumnes

TEMPORITZACIÓ: 15 minuts

OBJECTIUS:

- Posar l'atenció en les etiquetes dels productes
- Distingir les diferents informacions que ens dona una etiqueta
- Diferenciar la informació important de la que no ho és tant

MATERIAL NECESSARI: Productes alimentaris, fol i paper o ordinador.

METODOLOGIA:

A partir del que l'alumnat dugui per berenar, s'analitzaran les etiquetes de diferents productes alimentaris. L'objectiu és simplement extreure totes les informacions d'aquell aliment que considerin que són interessants.

El grup-classe es dividirà en grups de 4 o 5 persones. Cada grup haurà de triar dos o tres productes dels que hagin duit aquell dia per berenar. (Segurament no tots duran berenar, però no passa res, per això aquesta activitat es planteja per grups). Quan els hagin triat, hauran d'escriure entre tots els integrants del grup a un full (o a un document d'ordinador) 4 informacions que puguin extreure de les etiquetes que els semblin rellevants.

EL TALLER (equip Shikamoo)

Temporització total: 55 minuts

Activitat 1. Presentació

CONCEPTES CLAU: Producte alimentari, dieta equilibrada, Comerç Just

DESCRIPCIÓ GENERAL: Presentació de la responsable del taller i explicació del que es farà durant la sessió.

AGRUPACIÓ: Grup classe

TEMPORITZACIÓ: 5 minuts

OBJECTIUS:

- Conèixer la persona responsable del taller
- Conèixer què es farà durant la sessió

MATERIAL NECESSARI:

- Presentació de diapositives

METODOLOGIA:

La persona responsable del taller es presentarà i explicarà a trets generals en què consistirà el taller i quins són els principals objectius de la sessió.

Activitat 2. Què fa que un producte sigui millor que un altre?

CONCEPTES CLAU: alimentació saludable, dieta equilibrada, Comerç Just, producte de proximitat, sostenibilitat

DESCRIPCIÓ GENERAL: Ordenarem un seguit de productes de “millor” a “pitjor”. Després reflexionarem sobre què fa que un producte sigui millor que un altre i ho tornarem a intentar.

AGRUPACIÓ: Grup classe

TEMPORITZACIÓ: 15 min

OBJECTIUS:

- Diferenciar què fa un producte millor que un altre
- Entendre què és una alimentació saludable i la necessitat de practicar-la
- La sostenibilitat en els productes alimentaris
- Aprendre els conceptes bàsics del Comerç Just
- Saber què són i per què són tan importants els productes de proximitat

MATERIAL NECESSARI:

- Padlet per ordenar els productes
- Presentació de diapositives

METODOLOGIA:

Començarem ordenant 5 productes de millors a pitjors, sense cap criteri en concret: una persona voluntària ho farà des de l'ordinador d'aula i seguint els consells de la resta del grup classe. A continuació, hauran de justificar quin criteri han seguit per ordenar els aliments i reflexionarem al voltant de la pregunta: què fa que un producte sigui millor que un altre?

A partir d'aquí, parlarem del valor nutricional dels productes i de la necessitat de mantenir una dieta equilibrada, de productes sostenibles, del Comerç Just i dels productes de proximitat.

Per acabar l'activitat, tornarem a mirar l'ordenació que havíem fet dels productes i efectuarem els canvis que trobem pertinents.

Activitat 3. Bons hàbits de lectura: llegim les etiquetes

CONCEPTES CLAU: etiqueta, producte alimentari, informació nutricional, segells de comerç just

DESCRIPCIÓ GENERAL: Llegirem les etiquetes de diferents productes alimentaris i en comentarem cadascuna de les parts

AGRUPACIÓ: Grup classe

TEMPORITZACIÓ: 20 min

OBJECTIUS:

- Aprendre a llegir les etiquetes dels productes alimentaris
- Introduir els principals conceptes del Comerç Just
- Comprendre la importància de la producció de proximitat

MATERIAL NECESSARI:

- Productes alimentaris diversos: un de comerç just, un de proximitat i un producte industrial d'una gran multinacional
- Presentació de diapositives

METODOLOGIA:

Comentarem l'etiqueta del producte industrial i n'extraurem la informació nutricional, de producció i n'analitzarem els segells. A continuació ho compararem amb els altres dos productes de proximitat i de comerç just. Mentrestant, explicarem com podem reconèixer els productes de comerç just (els segells).

Activitat 4. Les ulleres del *greenwashing*

CONCEPTES CLAU: *greenwashing*, màrketing, publicitat enganyosa

DESCRIPCIÓ GENERAL: Aprendrem com podem distingir els productes que apliquen tècniques de *greenwashing*

AGRUPACIÓ: Grup classe

TEMPORITZACIÓ: 15 min

OBJECTIUS:

- Entendre què és el "*greenwashing*"
- Adquirir les eines necessàries per distingir la publicitat enganyosa en els productes alimentaris.

MATERIAL NECESSARI:

- Presentació de diapositives

METODOLOGIA:

A partir de diferents productes, analitzarem les estratègies més comunes per dur a terme el *greenwashing*: utilitzar paraules que no tenen repercussió en el producte, colors verds i marronosos, imatges i icones enganyoses, etc.

Finalment, recordarem com podem assegurar-nos que un producte sigui saludable, de Comerç Just i/o de producció de proximitat.

DESPRÉS DEL TALLER (equip docent)

Temporització total: 20 minuts

Activitat 1. Un producte ideal

CONCEPTES CLAU: etiqueta, comerç just, proximitat, alimentació saludable

DESCRIPCIÓ GENERAL: Elaborarem l'etiqueta d'un producte ideal, segons el que hem après al taller.

AGRUPACIÓ: individual o per grups

TEMPORITZACIÓ: 20 min

OBJECTIUS:

- Aplicar els coneixements adquirits durant el taller de Shikamoo
- Posar en pràctica la creativitat

MATERIAL NECESSARI:

- Paper, fol i bolígraf o ordinador

METODOLOGIA:

De manera individual o per parelles, l'alumnat haurà de dur a terme una etiqueta d'un producte ideal, segons els criteris establerts al taller de Shikamoo (saludable, sostenible i de comerç just).